

De bouwsector in Nederland en in het bijzonder de isolatiesector verkeert in zwaar weer. Sinds de invoering van het beleid rondom "Natuurvriendelijk Isoleren", volgens de NVI-methode, is het aantal isolatiemonteurs met meer dan 50% afgenomen. Bedrijven hebben te maken met teruglopende opdrachten en stijgende kosten door de eisen die voortvloeien uit het werken volgens dit beleid. Voor veel opdrachtgevers zijn de hogere kosten een reden om (voorlopig) af te zien van het na-isoleren van hun woningen. Dit veroorzaakt aanzienlijke vertragingen in de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Het door de overheid gestelde doel om vóór 2030 2,5 miljoen woningen te isoleren/verduurzamen, is met het huidige tempo en de beperkte capaciteit onhaalbaar. Deze situatie wordt verder bemoeilijkt door een alarmerend aantal faillissementen onder isolatiebedrijven in 2024.

Hoewel het concept van Natuurvriendelijk Isoleren kansen biedt om de ecologische impact van isolatiewerkzaamheden te beperken, blijkt dit in de praktijk onvoldoende winstgevend om bedrijven overeind te houden. Het gevolg is dat niet alleen de klimaatdoelen in gevaar komen, maar ook de bescherming van kwetsbare ecosystemen onder druk staat.

In een poging om de impasse te doorbreken, heeft de isolatiesector ruim een jaar geleden het initiatief genomen om de bestaande e-DNA (environmental DNA) technologie verder te ontwikkelen tot een nauwkeurige, betaalbare en toepasbare methode voor de bouwsector. Deze innovatie biedt kansen en hoop. Door e-DNA in te zetten, kan men verduurzaming en natuurbescherming combineren. Met behulp van deze technologie kunnen isolatieprojecten worden afgestemd op de aanwezigheid van specifieke diersoorten, zodat habitats beter beschermd blijven en werkzaamheden efficiënter verlopen. Dit draagt niet alleen bij aan de energietransitie, maar versterkt ook de biodiversiteit in Nederland.

Om het volledige potentieel van e-DNA te benutten, is het essentieel dat deze technologie breed toegankelijk wordt. Iedereen die met succes een training van een e-DNA-leverancier heeft afgerond, moet in staat worden gesteld om dit onderzoek uit te voeren. De isolatiesector pleit er bovendien voor dat e-DNA-onderzoek in de bouw alleen wordt uitgevoerd onder onafhankelijke certificering door een door de RVA (Raad voor Accreditatie) geaccrediteerde Certificerende Instelling volgens de beoordelingsrichtlijn BRL IC-200. Dit waarborgt de kwaliteit en betrouwbaarheid van de resultaten en zorgt voor een uniforme aanpak.

De toekomst van de isolatie- en bouwsector hangt in grote mate af van de acceptatie dat e-DNA-onderzoek mag worden uitgevoerd door ieder persoon of bedrijf dat aantoonbaar voldoet aan de eisen van BRL IC-200. Alleen met een dergelijke open en gestandaardiseerde aanpak kan de sector een significante bijdrage blijven leveren aan de verduurzaming van Nederland en de bescherming van haar natuurlijke omgeving.

Voor het isoleren van woningen is het niet noodzakelijk om vast te stellen hoeveel individuen, welk type verblijfplaats, of welke soort vleermuizen zich in een spouwmuur bevinden. Wanneer uit eDNA-onderzoek blijkt dat er vleermuis-DNA of sporen van vleermuizen zijn aangetroffen, mag de woning niet worden geïsoleerd. In dat geval moet de NVI-methode worden gevolgd.

Uit recent onderzoek blijkt dat DNA in een onbeschermd omgeving na minimaal één jaar nog kan worden teruggevonden. Er wordt aangenomen dat DNA in een beschermd omgeving nog aanzienlijk langer aanwezig blijft.

Hoe het DNA van een vleermuis op een locatie terecht is gekomen, is niet relevant. Zelfs als een vleermuis slechts kort de opening in de gevel heeft aangeraakt, moet worden aangenomen dat vleermuizen in de spouw aanwezig zijn. Ook dan is het verplicht de NVI-methode te volgen.

Om belangenverstrengeling te voorkomen, is certificering op basis van een beoordelingsrichtlijn (BRL IC-200) door een geaccrediteerde certificerende instelling (CI) het meest geschikte middel. BRL IC-200 is reeds opgesteld en wacht momenteel op goedkeuring van de overheid als aanvullende methode naast het vleermuisprotocol.

Een geaccrediteerde certificerende instelling moet onafhankelijk en onpartijdig controles uitvoeren. De Raad voor Accreditatie (RvA) en een Commissie Safeguarding Impartiality (CSI) houden toezicht hierop. Gecertificeerde bedrijven zijn verplicht alle onderzoeken aan te melden bij de Certificerende instelling. Van alle uitgevoerde onderzoeken wordt 4% steekproefsgewijs gecontroleerd door de geaccrediteerde certificatie-instelling, waarvan de helft door middel van meelopen tijdens het onderzoek en de andere helft door nader onderzoek achteraf. Dit onderzoek richt zich voornamelijk op hoekwoningen en vrijstaande woningen (waar de kans op vleermuizen groter is) waarbij het eDNA-onderzoek dat uitgevoerd is door de certificaathouders een negatieve uitslag gaf (geen vleermuis-DNA aangetroffen).

Iedere persoon die eDNA-onderzoek uitvoert, moet een training volgen bij de eDNA-leverancier en een examen, opgesteld door de certificerende instelling, met goed gevolg afronden. Bij een positief resultaat ontvangt de persoon een persoonscertificaat. De Certificerende Instelling controleert de werkwijze van gecertificeerde onderzoekers tijdens controles, onder andere door mee te lopen. Alle bewijsmaterialen van eDNA-onderzoeken moeten door de onderzoeker worden vastgelegd in software die door de Certificerende Instelling beschikbaar wordt gesteld. Deze gegevens kunnen te allen tijde worden ingezien door het bevoegde gezag. De resultaten van gecertificeerde eDNA-onderzoeken kunnen tevens worden gebruikt om verbeteringen en aanpassingen in de methode door te voeren.

Naast persoonscertificering moet ieder bedrijf dat eDNA-onderzoek uitvoert, verplicht gecertificeerd zijn. Dit verloopt via de reguliere toelatingsprocedure welke omschreven staat in BRL IC-200. Als uit controles blijkt dat een onderzoeker zijn of haar werk niet correct uitvoert, worden passende maatregelen genomen. Mogelijke sancties zijn een waarschuwing, schorsing of intrekking van het persoonscertificaat. Bij schorsing moet de persoon opnieuw training volgen en een examen afleggen. Intrekking betekent dat de persoon geen eDNA-onderzoek meer mag uitvoeren. Het bedrijf moet de Certificerende Instelling aantonen welke corrigerende en herstelmaatregelen zijn genomen. Indien een bedrijf herhaaldelijk te maken heeft met fouten van onderzoekers, kan het bedrijf zijn certificering voor eDNA-onderzoek verliezen.

Certificering en een BRL zijn dynamisch en blijven zich ontwikkelen. BRL IC-200 wordt beheerd door een College van Deskundigen (CvD), dat evenwichtig is samengesteld met vertegenwoordigers van diverse belanghebbenden. Binnen dit CvD is nog ruimte voor een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag en een ecoloog.